

Versnel circulaire en duurzame schoonmaak: Stel gerecyclede afvalzakken verplicht voor bedrijfsafval

Op 2 oktober 2024 komt uw commissie bij elkaar om te debatteren over de circulaire economie. De facilitaire dienstverlening is een sector waarin belangrijke stappen gemaakt moeten en kunnen worden naar een circulair systeem. Als schoonmaakbedrijven, producenten en afvalverwerkers hebben wij grote ambities richting circulariteit, maar momenteel staat wetgeving de versnelling hiervan in de weg.

In deze position paper beschrijven wij – als marktleiders in de sector - onze uitdagingen, doelen en benodigde veranderingen om onze doelstellingen te kunnen behalen. Onze focus hierbij ligt op afvalzakken, die de grootste materiaalimpact hebben in de sector.

In deze brief roepen wij de nationale overheid op tot het verplicht stellen van gerecyclede vuilniszakken voor bedrijfsafval en het doorvoeren van duurzame schoonmaakstandaarden op overheidslocaties. Alleen de eerste maatregel kan leiden tot een reductie van 76% van de milieuimpact van afvalzakken en is per direct mogelijk.

Uitdaging: afvalzakken zijn de grootste vervuiler in de schoonmaakbranche

- Afvalzakken zijn in de facilitaire dienstverlening de grootste vervuiler wat betreft materiaalgebruik. Bij de vier grootste bedrijven in de facilitaire dienstverlening (Asito, CSU, GOM & ICS Groep) zijn afvalzakken jaarlijks verantwoordelijk voor ruim vier ton CO₂ (2023). Dit vertegenwoordigt ruim 50% van de totale materiaalimpact van deze bedrijven.
- Een aanzienlijk deel van de afvalzakken wordt weggegooid voordat deze vol is, geregeld met slechts een enkel theezakje. Huidige contractafspraken met opdrachtgevers verplichten ons in veel gevallen dat afvalzakken vrijwel leeg worden weggegooid.
- Afvalzakken zijn geen onderdeel van de aankomende Packaging and Packaging Waste Regulation (PPWR) wetgeving. Binnen deze wetgeving worden vuilniszakken niet geclassificeerd als ‘verpakking’. Hierdoor ontstaat er geen verplichting of incentive om vuilniszakken van recycleaat in te kopen, die vaak duurder zijn in productie en inkoop. Omdat de marges in de sector klein zijn en prijsverschillen in de inkoop effect hebben op de concurrentiepositie, zijn wij als organisaties terughoudend met het inkopen van duurdere producten als er geen gelijk speelveld is. Dit staat verduurzaming van de sector in de weg.
- Schoonmaakverpakkingen die wel onder de PPWR vallen, zoals flacons van onze schoonmaakmiddelen, betreffen slechts een fractie van de uitstoot in de sector, waardoor de wetgeving in huidige vorm binnen de sector nauwelijks impact heeft.
- We hebben in Nederland zeer geavanceerde recyclingbedrijven die grote hoeveelheden gerecyclede granulaat niet kunnen verkopen doordat de prijs van nieuw plastic te goedkoop is. Bijvoorbeeld in NRC artikel ‘de weg naar plastic recyclen zit muurvast’¹ wordt beschreven hoe Nederlandse bedrijven op omvallen staan door goedkope alternatieven uit het buitenland. Huidige vuilniszakken worden hoofdzakelijk gemaakt van *virgin* plastic uit Azië en de VS, dat door oliebedrijven goedkoop in de markt wordt gezet door bijvoorbeeld te werken met zeer goedkoop en vervuilend schaliegas. Dit is niet alleen slecht voor onze eigen sector, maar ook onze strategische autonomie. Daarnaast zijn er risico’s op mensenrechtenschendingen bij inkoop van goedkoop plastic uit Azië.
- In Vlaanderen² is in 2021 succesvol wetgeving ingevoerd waardoor voor bedrijfsafval enkel nog transparante afvalzakken gebruikt mogen worden die voor minimaal 80% bestaan uit gerecycleerde kunststoffen, waarvan 50% *post consumer*. Dit moet door middel van certificering worden aangetoond.

Vanaf 2025 wordt deze verplichting 100% recycleat. Door deze wetgeving heeft de sector een belangrijke verduurzamingslag gemaakt, waarbij organisaties een gelijk speelveld behielden.

- In Nederland pleiten ook TNO, het RIVM, en zelfstandige bestuursorganen voor striktere regels rond circulair plastic om de overheidsdoelen te behalen³.

Ambities en doelen: Op weg naar circulaire schoonmaak

De meeste bedrijven in de facilitaire dienstverlening hebben grote ambities uitgesproken op het gebied van circulaire en duurzame schoonmaak, met als doel toe te werken naar een volledig circulair en klimaatneutraal systeem. Op het gebied van afvalzakken werken we op verschillende niveaus aan circulariteit.

- Reduceren van het aantal afvalzakken: We zoeken mogelijkheden om het gebruik van afvalzakken te verminderen, bijvoorbeeld door het elimineren van kleine afvalzakken onder bureautafels in kantoorpanden. De sector werkt met klanten om kansen te verkennen, hoofdzakelijk in omgevingen met weinig besmettingsgevaar.
- Hergebruik van afvalzakken waar mogelijk: Zo worden er bijvoorbeeld grote vuilniszakken gebruikt in werkwagen-karren waar kleinere afvalzakken in gaan. Deze grote werkwagen-zakken zijn vaak schoon en kunnen worden hergebruikt bij het juiste gebruik.
- Ontwerp voor recyclebaarheid: Het inkopen van onbedrukte vuilniszakken, zonder inkt, zorgt ervoor dat er significant (tot 90%) meer materiaal terug te winnen is om te recycelen. Dit vraagt een nieuwe blik op merk-uitingen van onze bedrijven. Daarnaast zou de impact van het overstappen naar transparante vuilniszakken ook een aanzienlijke bijdrage leveren aan onze milieupact.
- Recycling en inkoop gerecycled materiaal: Het inkopen van vuilniszakken van gerecycled materiaal zou duurder zijn, maar een aanzienlijke vermindering in materiaal en CO₂ teweegbrengen. Uit de Life Cycle Analysis van een grote producent blijkt dat overstap naar gerecyclede afvalzakken uit Europa zorgt voor een besparing van 76% CO₂ uitstoot ten opzichte van regulier *virgin* plastic van de wereldmarkt.⁴
- Bewustwording, training, en educatie: De sector zet zich in voor bewustwording, training en educatie van duurzaamheid binnen de sector, zowel bij klanten als bij werknemers op de werkvloer die anders moeten werken in de toekomst. We werken samen aan een gezamenlijke lijn voor duurzame standaarden en leiden ons personeel op hiernaar te handelen.

Wat hebben we nodig van de nationale overheid?

Om de duurzaamheidsdoelstellingen te behalen en tegelijkertijd een eerlijk en gelijk speelveld te houden in de sector vragen wij als marktleiders om de volgende nationale wetgeving in overweging te nemen.

- Verplichting tot gebruik gerecycled materiaal in afvalzakken: Als sector zijn we gebaat bij een verplichting van het gebruik van recycleat in afvalzakken voor bedrijfsafval. In navolging van het succesvolle voorbeeld in Vlaanderen stellen we een verplichting voor van 80% recycleat in vuilniszakken in de schoonmaak in de eerste jaren, toewerkend naar gebruik van 100% recycleat voor 2028. Belangrijk hierbij is een zo hoog mogelijk aandeel *post consumer* recycleat (50% is realistisch) afkomstig uit de EU. Net als in Vlaanderen moet een geaccrediteerde instelling een certificaat van oorsprong kunnen garanderen. We begrijpen dat er uitzonderingen moeten gelden voor GFT afval, medisch afval, en bouwafval.
- Meenemen adviezen in Circulair Materialenplan I&W: Het ministerie van I en W is op dit moment bezig met het ontwerpen van CMP1. Dit plan gaat sectorspecifiek in op de transitie naar een circulaire economie. Wij sturen aan om voor de relevante sectoren ook onze suggesties in deze brief mee te nemen al dan niet te direct over te nemen.

- Duurzame standaarden op overheidslocaties: Overheden zouden de standaard moeten zetten voor circulaire schoonmaak. We vragen daarom om op overheidslocaties (ministeries, provincies, en gemeenten) standaarden te hanteren in lijn met de circulaire ambities van de overheid. Dat betekent een inkoopbeleid waarin schoonmaakbedrijven moeten werken met gerecyclede afvalzakken, waar afval enkel centraal en gescheiden wordt ingezameld, en waarbij het vervangen van niet-volle vuilniszakken onder bureaus moet worden geminimaliseerd.

Ondertekening

Deze brief wordt ondersteund door leden van het netwerk HerPakt en betrokken organisaties in de keten die zich gezamenlijk willen inzetten voor circulaire schoonmaak. Voor verdere vragen over deze brief kunt u contact opnemen met Tim Ramsche, community manager van het HerPakt Netwerk via tim@fronteer.com of 06-1535 6576.

Was getekend,

Bronnen

1. De Weg naar Plastic Recycling zit Muurvast, NRC, 12 juli 2024
2. Transparante zakken voor bedrijfsrestafval vanaf 1 januari 2023 verplicht, vlaanderen.be, 2 september 2022
3. Een toekomst zonder plastic? Daar is meer voor nodig, Trouw, 2 september 2024
4. Paardekooper, Life Cycle Analysis, 2023